

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

V. De statu dæmonum quantum ad naturalia: speciatim quæ sit causa
obdurationis dæmonu[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

determinatē, vt fieret iⁿ Suprema natura eiusdem generis, nempe Luciferi.

30 Quarto quoad alios modos superbia, credibile est, singulos appetiisse, Deo vti Regula seu imperantur non subesse, sed potius alijs inferioribus pro ratione & conditione sui gradus suo arbitratu præesse, saltem sub Lucifero. Quod autem Gabriel & Maior locis citatis, peccatum Angelorum in eo solum constituunt, quod concupierint Angelo supremo hanc excellentiam, vt ei, non Deo omnes subijcerentur, parum est probabile, vt pluribus Vasquez d. 23 c. 4. & Suarez lib. 7. c. 18.

D V B I V M V.

De statu demonum, quantum ad naturalia; spectatim qua sit causa obdurationis demonum.

S. Thom. 1. p. q. 64. 2. 1. & 2.

Explicata via mali Angeli, sequitur vt de statu damnationis eiusdem; ac primo quidē quantum ad conditionem naturalem perfectionum eiusdem secundum se; deinde spectatim quantum ad poenam agamus, de quo dubio sequenti.

Quod vero ad primum attinet, certum est primo, Angelos per peccatum naturalia, hoc est potentias & affectiones seu proprietates naturales, non amisisse, vt docet S. Thomas cit. q. 64. a. 1. & consentiunt omnes Theologi in 2. dist. 7. post S. Dionysium c. 4. de diuin. nom. vbi ait: *Non igitur malum est demonum genus, quatenus inest in eo, quod inest secundum naturā, sed quatenus abest: nec mutatum bonum vniuersum quod est tributum est: sed ipsi a toto bono, quod eis daturerat, deflexerunt: dataq; eis Angelica munera nequaquam (hæc vocula in versione Perionij desideratur; in græco est; & vniuersum) mutata esse dicimus; sed sunt ex integra, & nitidissima, ipsaq; non vident, quod suas facultates cernendi causa benigne concessas obstruxerunt.* Vbi tamen ipse etiam Dionysius indicat, vsum naturalium potentiarum non esse planē incorruptum, sed per peccatum deprauatum, vt mox dicemus. Ratio est. Quia Angelica natura est incorruptibilis; Ergo tam ipsa secundum se, quam secundum suas naturales proprietates & affectiones, quæ ab ipsa necessario emanant, si quidem secundum se & in actu primo spectentur, est integra & incorrupta.

2 Secundo tamen, quod ab vsum intellectus attinet certum est, actuale cognitionem Angeli per peccatum varie deprauatā esse. Quod ita declarat S. Thomas cit. q. 64. a. 1. Distinguit enim duplicē veritatis cognitionē; vnam quæ habetur per naturā, & aliam quæ habetur per gratiam; hancq; rursus duplicem, vnam speculatiuam tantum, sicut cum alicui aliqua secreta diuinorū reuelantur, aliā quæ est affectiua & producens amorem Dei: ex quibus cognitionibus, ait, primam demonibus nec ablatā esse, nec diminutā; secundā autē non esse ab eis totaliter ablatā, sed diminutā; tertia vero esse totaliter priuatos, sicut & charitate. Ita S. Thomas, quæ Thomist. oñes, & Molina ac Vasquez ibidē, vt & Gregorius de Valentia q. 15. pun. 1. sequitur.

Tom. 1.

Id vero ita intelligendum est, vt primum illud dictum accipiatur, de cognitione naturali secundū se; & prout à motione voluntatis independens est. Nam ex defectu & peruersa motione voluntatis accidit, vt in vfu ipsius etiā cognitionis naturalis, non solum inordinate distracti sint, sed etiā in iudicijs naturalibus, quando abest euentia, varijs modis sint errori obnoxij, vt dictum est supra quæst. 3. dub. 8. & bene etiam notauit Molina loco citato, & Suarez lib. 8. cap. 6.

Secundum vero dictum accipiendū est, iuxta ea quæ docuimus cit. qu. 3. dub. 7. non quod in illis vll' fidei, alteriusque cognitionis, etsi mere speculatiuæ actus, seu habitus supernaturalis remaneat, vt suo loco de fide docetur, & ex communi bene docent Molina, Valentia, Vasquez locis citatis, & Suarez hic lib. 8. cap. 6. quicquid in contrarium dixerint Alensis 3. part. q. 64. memb. 7. Durandus in 3. d. 23. q. 9. & Salmeron in Iacob. 2. mansisse in demonibus fidem supernaturalem, de quo alibi; sed quod in eis certe ipse assensus, etsi mere naturalis, & vel ab effectis desumptus, iuxta S. Augustinum 9. de ciuit. capit. 2. vel honorum Angelorum informatione, seu vniuersim euentia reuelantis nixus, de reb' fidei, alijsq; seceris diuinis in demonibus sit & permaneat, vt indicat quoque S. Thomas hic cit. q. 64. a. 2. ad 5. Quo sensu etiam S. Thomas in 2. 2. q. 18. a. 3. ad 2. dicit, damnatos esse capaces fidei informis, licet non sint capaces speci. Atque ad hunc modum explicanda est intellectus cæcitas, quam Angeli per peccatum incurserunt.

4 Tercio certum est, ipsam etiam voluntatem Angelorum post peccatum adeo esse deprauatam, & in malo obstinatam, vt & perpetuo actum acerbissimi odij & impatientiæ erga Deum exercent, nec possint moraliter loquendo ab eo cessare; propter perpetuam & incessabilem cogitationem & experientiam æternæ suæ damnationis, iuxta illud Psal. 73. versu 23. *Superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper;* & communem Doctorum sententiam: nec omnino vllius salutaris pœnitentiæ, adeoque nec redemptionis sint capaces, vt docet S. Thomas q. 64. a. 2. & consentiunt omnes Doctores in 2. d. 7. & definitur in 5. & 7. synodo act. 11. & cap. *Firmiter*, de summa Trinit. & fid. Cathol. contra oppositum errorem Origenis, quem tamen post Ruffinum excusare; & ab eo errore purgare conantur Sixtus Senensis libro 6. Bibl. annot. 290. Scorus in 4. dist. 45. quæst. 2. a. 2. & dist. 50. q. vn. art. 1. & Picus Mirandulanus in sua Apolog. Videri hac de re potest Hieronymus epist. 65. ad Pamachium & Oceanū, & in Apologia pro suis libris, contra Ruffinum, Sanderus lib. 7. visib. Monarch. hæresi 46 & Castro V. Beatitudo, hæresi 3.

Idem patet ex Scriptura Eccl. 1. 1. v. 3. *In quocumq; loco ceciderit lignum, ibi erit.* Isai vlt. v. 24. *Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur.* Matth. 25. v. 41. *Discedite maledicti in ignem æternum qui paratus est diabolo.* Apocal. 20. v. 10. *Cruciantur die ac nocte in secula seculorum.*

Idem docent SS. Patres spectatim Augustin' de ciuit. Dei lib. 11. & 12. passim, Fulgentius de fide

Sff 3

ad

ad Petrum cap. 3. Prosper lib. 1. de vita contemplatiua cap. 3. Cassianus collat. 4. cap. 13. & 14. Nyssenus siue Nemesius lib. 1. Philosoph. cap. 3. Gregorius 2. Moral. cap. 3. vel 4. & lib. 4. c. 9. vel 10. Isidorus lib. 1. sent. seu desum. bono c. 10. Bernardus serm. 22. in Cantica. Optime Damascenus li. 2. de fid. cap. 3. & 4. ubi ait: *Quod hominibus mors, hoc Angelis est lapsus; post lapsum enim non est illis penitentia locus.* Ratio congruentiæ est. Tum quia dæmones non peccauerunt ex aliqua fragilitate carnis, vt homo; quam rationem reddunt Gregorius lib. 4. Moral. cap. 9. Cassianus collat. 4. cap. 14. & Damascenus lib. 2. fid. ca. 3. & 4. Tum quia naturale quodammodo est Angelis, non moueri ab eo, quod semel deliberatè elegerunt. An autem hæc ratio absolutè conuincat, inferius dicetur.

6 Hæc igitur cum inter Theologos certa sint, sunt tamen alia eodè spectantia controuersa, non pauca, nec leuia. Primo enim dubitatur, quandonam cœperit ea voluntatis obduratio. In qua re Scotus in 4. dist. 6. q. 2. ad 4. & Gabriel eadem dist. q. 1. articulo 2. asserunt, non à prima determinatione ad peccandum, eam obdurationem incepisse, sed in ea mora seu duratione, quæ post primum instans peccati, vsque ad damnationem intercessit, potuisse adhuc Angelum dolere de peccato commisso, adeoque ab eo non secus ac hominem penitendo resurgere ac liberari; quandoquidem adhuc erat in via. Quod etiam acriter propugnat, Salméron 2. Pet. 2. disp. 3. dub. 3.

7 Sed contraria sententia est omnino tenenda, nimirum Angelum post primum instans peccati, nullo vnquam tempore vel instanti recuperare potuisse amissam gratiam, nec adeo post primum peccatum euadere potuisse damnationem æternam. Ita docent S. Thomas q. 64. a. 2. Caietanus, & Thomista ibidem, Gregorius de Valentia q. 15. pun. 2. Molina q. 63. a. 6. Vasquez d. 229. cap. 7. & Suarez lib. 8. c. 1. à n. 5. ex communi Doctorum in 2. dist. 7. quos inferius referemus. Probatur ea vel maximè ex superius citatis Patribus, qui hoc indicant. Fauet etiam scriptura 2. Pet. 2. vers. 4. *Deus Angelis peccantibus non pepercit:* quod perinde est, ac si dictum fuisset, Nullis Angelis peccantibus pepercit Deus; at vero si non statim post peccatum commissum adempta erat eis facultas penitentiae, nulla causa erat, cur non pauci saltem aliqui re ipsa peccatum per penitentiam expialsent, atque ita fuissent saluati. Quæ etiam ratio est à posteriori.

A priori vero, præter rationes congruentiæ superius allatas, ratio esse debet. Quia Christus Redemptor non venit pro Angelis, sed solum pro hominibus, quantum ex scriptura colligi potest: Ergo nec gratia Christi Redemptoris, seu quod idè est, gratia redemptionis, sine qua nemo potest à peccato resurgere, vnquam obrigit Angelis, nec efficax, nec sufficiens; sed Deus iusto decreto omnem eam gratiam illis denegauit. Quam rationem tradunt Bonauentura, Scotus, Richard⁹, Ægidius, Durandus, Ariminensis, Gabriel, Maior, & Bassolis in 2. d. 7. & Marfilius in 2. q. 5. a. 5. & sequuntur Molina, Gregorius de Valentia locis citatis, & alij, etsi neget Suarez, vt dicetur. Cur autem Christus

Redemptor non etiam Angelis obrigerit, & diuinitus fuerit destinatus, SS. Patres varias assignant causas, apud Molinam & Valentiam locis citatis; easque præcipue, quas supra in certo tertio recensuimus, de quibus plura in materia de Incarnatione.

8 Obijcitur; quod non solum iuxta Scotum loco citato, sed etiam iuxta S. Thomam q. 63. a. 6. ad 4. & doctrinam superius traditam dub. 3. instans secundum peccati Angelici, per ordinem ad nostrum tempus, non fuit penitus indiuisibile; quia aliqui cum post illud immediate consecutū sit nouum instans damnationis eorundem, ex eodem S. Thoma ibidem, fuisset vnus instans Angelicum prorsus indiuisibile, etiam per respectum ad nostrum tempus, alteri instanti, secundum primam sui existentiam itidem indiuisibili, immediatum; quod fieri non potest, nisi pariter etiam in nostro tempore talia instantia immediata esse posse dicamus. Quod si ergo secundum illud instans viæ Angelorum peccantium fuit diuisibile, per respectum ad nostrum tempus, potuit ergo fieri, vt saltem post dimidiam quasi partem durationis eius instantis (per comparationem ad nostrum tempus) & à peccato cessaret Angelus, & gratiam obtineret; quia erat in via, & peccatum libere continuabat.

9 Propter hoc argumentum Suarez cit. cap. 1. à n. 21. concedit, Angelis non fuisse denegatum in via auxilium gratiæ sufficiens ad resurgendum, etiam post peccatum commissum; sed solum efficax & speciale; quo fieret, vt quamuis absolute resurgere possent, moraliter tamen, & sine maxima difficultate, propter infitam quasi voluntatis immobilitatem, non possent; nec eorum quisquam re ipsa esset vnquam ad gratiam, & salutarem penitentiam rediturus. Sed hanc doctrinam nec doctrinæ SS. Patrum superius relaxe, nec communi sensui Doctorum, imo nec scripturæ, satis consonam existimo, vt ex dictis colligi potest.

10 Respondeo igitur, Angelum post primum statim peccati instans, etiam indiuisibiliter acceptū, per comparationem ad nostrum tempus, adeoque toto mox tempore consequenti inchoatione peccati, priuatum fuisse omni gratia, non solum habituali, sed etiã actuali, qua resurgere posset, adeoque penitus obduratum in peccato, vt dictum est; quidem potuerit interim (pro in fita naturæ libertate alio mentem conuertendo) ab eo peccato cessare; quod negari non potest, nisi quis absolute neget, peccatum formaliter in via continuatum. Neque tamen idcirco sequitur, Angelū adhuc in via existentem poenam damni sentire cœpisse; non solū quia sententia damnationis prolata & intimata, ipsi necdum fuerat, sed etiam quia poena illa damni, prius (cum propriè sit priuatio beatitudinis, quæ nulli potest contingere in via) non incipit, nisi finita via, quando iã aliqui beatitudo ipsi ex diuino decreto poterat & debebat contingere.

11 Secundo dubitatur, quænam sit propria & immediata causa obdurationis dæmonum in malo; qua nempe fit, vt à peccato resurgere non possint, nec vnquam potuerint. Et negari non potest, causam velut per accidens esse negationem gratiæ diuinæ: si enim Deus sanare ipsos vellet, vtique absolute.

absolute loquendo posset, ut omnes fatentur. Sed an in ipsa quoque natura & voluntate Angelorum sit sufficiens & efficax huius rei causa, quaeritur; nam illi dicunt, Angelicam voluntatem esse natura sua inflexibilem ab eo, quod semel plena libertate & deliberatione elegit: consequenter obdurationem Angelorum ad eam voluntatis inflexibilitatem, velut ad sufficientem causam referunt, in quibus speciatim est S. Thomas hic cit. q. 64. a. 2. Caietanus & omnes Thomistae ibidem, alijque relati q. 4. dub. 2.

12 Sed verior est aliorum sententia, quos ibidem retulimus, nimirum peti quidem aliquam congruitatem huius obdurationis ex ipsa natura Angelorum posse, attamen absolute causam in natura ipsorum positam non esse, sed in decreto DEI statuentis, ut mox post primum peccatum, imò & post primum peccati instans, facultatem non habeant salutaris poenitentiae, ut recte docent Molina q. 64. a. 2. d. 2. Gregorius de Valentia q. 15. pun. 2. Vasquez d. 239. cap. 7. & d. 240. cap. 3. & quoad tempus, viam peccantis Angeli consequens, consentit Suarez lib. 8. cap. 7. à n. 6. post Bonaventuram, Richardum, Scotum, Egidium, Durandum, Ariminensem, Maiorem, Basilem, in 2. d. 7. & consentiunt Antisiodorensis libro 2. sum. tract. 2. c. 6. Albertus 2. p. tract. 5. q. 25. a. 4. Marfilus in 2. a. 5. q. 3. Ockam in 2. q. 19. & quòdlib. 1. q. 14. & alij.

13 Ratio est. Tum quia falsum est contrariae sententiae fundamentum, ut probauimus loc. cit. Tum quia etiam si verum esset, adhuc tamen sine causa diceretur, non potuisse Angelos natura sua peccatum commissum retractare, non solum quia non constat, Angelos ita plena cum deliberatione peccasse, ut considerarent omnia ad rem pertinentia; cum praesertim multi auctores sentiant, nullum unquam peccatum committi sine aliqua inconsideratione; sed etiam quia illi ipsi Thomistae sentiunt, Angelum primo per inaduerentiam seu incogitantiam peccasse, ut nos etià docuimus dub. praeced.

14 Quomodo autem Deus denegat demonibus facultatem salutaris poenitentiae, non omnes eodem modo explicant. Scotus in reportatis 2. d. 7. q. 3. a. 2. putat hoc ideo fieri, quod etsi daemones habeant, aut habere possint contritionem naturalem de peccatis, eamque talem, qualis in nobis, ex eius sententia, iuxta diuinam acceptationem, est dispositio sufficiens ad gratiam, tamen ea dispositio in daemone non ita à Deo acceptetur. Sed haec sententia cum suo fundamento in 1. 2. ex instituto refellitur. Vide tom. 2. d. 6. q. 3. dub. 3. & 7.

15 Secundo Aureolus in 2. d. 7. q. vn. art. 1. (citatus etià à Marfilio in 2. q. 5. a. 3.) dicit Deum voluntati daemone post peccatum infudisse habitum malitiae & displicentiae, seu odij Dei, adeo vehementer & intensum, ut non admittat actum poenitentiae, nec voluntas adeo inclinationi ipsius vilo modo possit resistere. Sed & haec sententia merito ab omnibus refellitur. Tum quia talis habitus fictitius est, utimur enim habitibus, quando volumus; ac proinde omnis inclinatio habitus, saltem naturalis (qualis hic necessario esse debet) subiacet quoad usum libertati voluntatis. Tum quia pla-

ne videtur alienum à diuina bonitate, infundere habitum necessitantem ad malum.

Quibus rationibus etiam refellitur sententia eorum, qui dixerunt, Deum infundere daemonebus, aut certe in ijs speciali concursu perpetuo conseruare odium sui ipsius; quod probabile etiam censent Ockam & Gabriel loc. cit. & refert ac refellit Aureolus cit. q. vn. a. 2. Quia hoc esset perpetuum sine causa miraculum, & praeter naturam ac consuetum diuinae providentiae modum, non per se ipsum immediate, sed per subordinata media gubernantis inferiora. Addit Molina q. 64. a. 2. utramque hanc sententiam contra Deum impiam esse, eumque peccati auctorem facere: quod tamen improbat Vasquez d. 241. cap. 2. quia si odium est absolute necessarium, iam non est formaliter malum & peccatum, sed solum materialiter & obiectiue, uti naturalis concupiscentia carnis, seu inordinatus dormientium motus, cuius etiam si Deus author esset, non tamen proprie ideo peccati author esset; de qua re in 1. 2. tomo 2. disp. 4. q. 9. dub. 4. & 5.

16 Vera igitur sententia est, id ideo fieri, quia Deus daemonebus post peccatum, omnem gratiam, tam actualem ad conuersionem peccatoris, ut suppono, necessariam, non solum efficacem, sed etiam sufficientem, quam habitualemente denegat, ut dictum. Ita habet communis Doctorum sententia, quos superius citauimus, & sequuntur Gregorius de Valentia q. 15. pun. 2. Suarez cit. lib. 8. cap. 7. n. 10. & fere Vasquez d. 241. cap. 3. & colligitur ex S. Thoma & Patribus apud eosdem: licet Vasquez de gratia sufficiente ordinis naturalis (iuxta peculiarem suam, quam de gratia tradit sententiam) non nihil subdubitet, de quo alibi. Sicut & Molina loco citat. potius ad negationem concursus, quam gratiae sufficientis praesentiae videtur confugere. Nec verum est, quod dicit Aureolus cit. art. 2. Sanctos Patres significare, Deum ex sua parte esse paratum dare daemonebus gratiam, nisi ipsi obtarent.

Eademque est ratio quoad hoc animarum damnatarum; quas male Caietanus q. 62. a. 2. asserit, non in hac vita, sed primum post hanc vitam, per primum actum promereri impotentiam à peccato resurgendi; quae sententia satis aperte repugnat scripturis, ut recte Vasquez cap. 3. ex communi.

17 Tertio dubitatur, an voluntas daemoneum ita sit in malo obdurata, ut nullum unquam opus bonum morale possint velle aut facere. Asserunt complures Theologi; speciatim Magister in 2. d. 7. S. Thomas ibidem q. 1. a. 2. Egidius q. 1. a. 2. Richardus a. 2. q. 2. Capreolus q. 1. a. 1. Ariminenfis q. 1. a. 2. Maior q. 1. Sotus in 4. d. 51. q. 1. a. 5. Holcoth in 2. q. 4. Ferrariensis 4. cont. gent. cap. 95. itemque Caietanus, Molina, & recentiores Thomistae hic q. 64. a. 2. & fauent Antisiodorensis lib. 2. sum. tract. 2. c. 7. q. 1. Bonaventura in 2. dist. 7. p. 1. art. 1. q. 2. & Marfilus in 2. q. 5. art. 3. dum asserunt, daemoneum nunquam bene operari.

Fauet etiam S. Thomas hic q. 64. a. 2. ad. 5. ubi ait, *Actus daemoneum est duplex. Quidam scilicet ex voluntate deliberata procedens, & is proprie dici potest actus eius, & talis actus daemoneum semper est malus. Quia etsi*

aliquando aliquid bonum facit, non tamen bene facit. Sicut dum veritatem dicit, ut decipiat; & dum non voluntario credit, & confitetur, sed rerum evidentia coactus. Alius autem actus dæmonis est naturalis, qui bonus esse potest, & attestatur bonitati nature. Et tamen tali bono actu abutuntur ad malum. Ita S. Thomas, quem proinde in hanc etiam sententiam intelligunt & allegant Caietanus, & alij recentiores.

18 Cæterum hi authores non iisdem, sed varijs ac diuersis nituntur fundamentis: quæ omnia sigillatim refert & refellit Vasquez disp. 241. cap. 2. 3. & 4. ubi ipse ad eandem sententiam tuendam, hanc nouam & singularem adfert rationem, quod Deus iusto suo iudicio denegat ijs auxilium bonæ inspirationis, cum quo possent bene operari, siue illud vocetur auxilium gratiæ, siue generale tantum. Quia tamen hæc inspiratio siue cogitatio bona à Deo immissa, alia est congrua, alia tantum sufficiens ad recte operandum, ne dicendum sit, dæmonem nullam vnquam bonam cogitationem habere, sine qua tamen libera ad peccandum determinatio non videtur satis posse consistere, ideo dicit idem author, dæmoni non denegari omnem cogitationem bonam moralem, etiam non congruam, sed tantum congruam & efficacem; quò fit, inquit, ut dæmones impossibilitate non antecedente, sed consequente solum, nequeant bonum morale operari.

19 Addit, nihilominus discrimen esse inter reprobos, seu eos, qui sententia vincuntur in hac vita; & dæmones, non ex parte impossibilitatis, cum eadem sit in vtrisque; sed quia dæmonibus post primum inflans peccati ita denegatur congrua cogitatio, ut lege Dei iam manifesta illis denegetur, & ita nulla ipsis superfit, nec superesse possit spes salutis: secus est de reprobis in hac vita.

Sed hic modus explicandi hanc sententiam non placet; tum quia falsam supponit sententiam de ratione & necessitate gratiæ, supponens nullum opus bonum morale fieri posse sine præuio gratuito auxilio inspirationis diuinæ, seu gratiæ præuenientis, quod est contra S. Thomam 1. 2. q. 109. a. 2. & suo loco tomo. 2. disput. 6. q. 3. dub. 2. à nobis refutabitur. Tum quia supponit, non posse Angelum suo pte nutu ac per se, ad rem quamlibet cogitandam seipsum determinare, & quid in eâ boni, quidue mali sit intelligere atque apprehendere; quod supra quæst. 3. dub. 8. refutauimus.

20 Vnde contrariam sententiam, posse scilicet dæmones bonum aliquid morale operari, tuentur Scotus in 2. dist. 7. q. 1. & in Reportatis q. 3. Bassolis in 2. dist. 7. q. 1. a. 3. Durandus q. 2. & probabiliorem censet Gregorius de Valentia q. 15. pun. 2. qui etiam indicat cum Durando, eos reipsa quandoque bene moraliter operari, V. G. diligendo suam, aut alterius Angeli naturam, etiam absque omni praua circumstantia, etsi hoc negat Scotus & Bassolis locis cit.

Mihi hac in re quatuor videntur dicenda I. Dæmones posse aliquid opus morale saltem ex obiecto bonum operari, quod tamen aliqua circumstantia mala deprauatur. Hoc cum S. Thoma hic loco cit. fatentur omnes, & patebit ex sequentibus.

21 II. Non solum dæmones semper male operari; quod itidem in confesso est apud omnes, cum semper actu perseuerent in odio Dei, ut dictum supra certo tertio: sed etiam omnes illorum actus deliberatos reipsa esse malos; ut aperte docet S. Thomas hic cit. a. 2. & communis habet Doctorum, ipsius etiam Scoti & alleclarum, sententia locis citatis; contra Durandū & Valentia locis citatis; idque ob eam causam, quod ob illam ipsam sumi erga Deum odij obstinationem, suam malitiam, bono nature recte uti nolunt, cum Deo quicquid Deo placet, uti est bonum morale omne, pariter exosi. Accedit, quod cum seipso semel sibi profine ultimo præstituerint, in cuius etiam amore actuali perpetuo perseuerant, quicquid agunt, ad eundem finem peruersè referunt; nulla quidem absoluta necessitate, sed propria ac pertinaci malitia. Idem tradit Fulgentius de fid. ad Petrum cap. 3. Prosper lib. 3. de vit. contemp. cap. 12. & Innocentius de contemp. mundi cap. 10.

22 III. Ob hanc ipsam proinde causam, non posse dæmones moraliter loquendo bonum operari; ut habet prima sententia; ad eum modum, & maiore etiam ratione, qua affluet diu immeritusq; vitio, & prauæ peccandi consuetudini, occasione durante, moraliter censetur à peccato se non posse continere; vel qua etiam in statu peccati constitutus, moraliter non potest diu à nouo peccato abstinere, nec homo iustus perpetuo omni peccato veniali carere, &c. ut suo loco de gratia docetur. Quæ impotentia etiam non tollit libertatem & facultatem physicam, nõ committendi hoc vel illud peccatum: præterquam quod dæmones ex actibus malis possint modò hos, modò alios exercere, liberi proinde non solum quoad exercitiũ, sed in plerisque etiam quoad specificationem. Dico in plerisque, quia actum dilectionis Dei super omnia, oppositum odio Dei, verius est eos non posse in hoc statu elicere.

23 IV. Possè tamen absolute ac Physice loquendo potentia nunquam in actum redigenda, bonum aliquid opus morale facere, cum nullũ illis principium ad eiusmodi potentiam requisitum desit, aut peculiari lege Dei abjudicatum sit. Siquidem etsi gratia omnis, etiam sufficiens illis denegetur, ut superius dictum, ea tamen minime est necessaria ad quodlibet opus bonum morale peragendũ, ut dictum: secus est de ijs actionibus, ad quas peculiare auxilium gratiæ requiritur, ut cum S. Thoma suo loco dicitur. Atq; in hunc modum plures auctores primæ sententiæ cum secunda conciliari poterunt: quem etiam video tradi à Suarez hic l. 8. cap. 8. & 11. præsertim num. 23.

24 Quarto dubitatur, An dæmones etiam nõ peccando aliquid demereantur. Respondetur, etiam si continuo peccent, nihil tamè amplius promereri, nec nouam poenam essentialem, siue principalem damni, vel sensus, ut fatentur omnes; nec accidentalem; tametsi hæc poena variè crescat ex viprecidentis demeriti. Ita habet communis apud Vasquez disp. 241. num. 19. etsi demeritum in dæmonibus admiserit Richardus in 2. d. 6. a. 2. q. 1. Ratio est. Quia ratio meriti seu demeriti consistit in bonitate & malitia operis, non abso-

lute, sed in via & agone: dæmones autem iam sunt in termino, vt in simili etiam de bonis Angelis dictum. Quæ ratio etiam redditur in supplemento S. Thomæ q. 98. a. 6. quantum attinet ad pœnam essentialẽ & primariam.

Quod vero ad pœnam accidentalem attinet, additur ibidem, dæmones vsq; ad diem iudicij, præsertim eos, qui in hoc mundo adhuc versantur, & homines ad peccatum incitant, posse adhuc mereri: quia isti non sunt omnino in termino. Sed reuera par est ratio omnium: cum omnes absolute & simpliciter sint in termino, adeoq; incapaces meriti. Alioq; nulla causa esset, cur non pariter etiã dånati omnes in inferno per sua peccata mererentur. Dicendũ igitur tristitiã illorũ, aliasq; eiusmodi pœnas varie quidem crescere, sed non ex vi noui, sed præcedentis meriti, vt de beatis quoque diximus loco citato.

D V B I V M VI.

De statu dæmonum, quantum ad eorundem pœnam, siue damni, siue sensus, adeoq; ignis; speciatim qua ratione, quando, & ubi hac pœna puniantur.

S. Thom. 2. p. q. 64. a. 3. & 4.

Cecitas & oblatio voluntatis, quam dæmones per peccatum incurrisse, dubio præcedenti demonstratum est, pertinent quidem etiam ad pœnam dæmonum; sed quia illa natura etiam quodammodo suã, in Angelis peccatũ consecuta sunt, & simul non tantũ pœnã, sed etiam culpæ ratione habent, idcirco de ijs hoc loco amplius non agimus; sed solum de pœna essentiali & primaria eorundem, ab ea intellectus & voluntatis deprauatione distincta.

In qua re certum est primò, Angelos damnatos pati nunc eternam pœnam, eamq; duplicem, nimirum damni & sensus, iuxta communem partitionem eternæ pœnæ, quam tradunt Doctores in 4. dist. 44. & 50. & S. Thomas 1. 2. q. 87. a. 4. & libro 3. cont. gent. capite 145. & colligitur ex illo Matth. 25. vers. 41. *Discedite à me maledicti, in ignem eternum, qui paratus est diabolo, & angelis eius.* Vbi per priora verba, *Discedite à me*, pœna damni, nimirum priuatio diuinæ visionis; per posteriora, pœna sensus designatur: siue interim tristitia ipsa, seu dolor mentis, quem Angeli capiunt ex priuatione beatitudinis, pertineat ad pœnam sensus, vt voluit Scotus in 4. dist. 16. q. 1. art. 1. dub. 2. & dist. 50. a. 4. Molina hic q. 64. a. 3. & Vasquez disp. 242. cap. 2. & fauent Bonauentura, Durandus, Paludanus, Capreolus, Gabriel, Bassolis in 4. dist. 22. dum asserunt, pœnam damni non respicere magis vel minus; siue spectet ad ipsã quoque pœnam damni, vt cum alijs fauente Scoto in 4. d. 50. q. 6. docet Suarez tom. 4. de pœnit. disp. 13. sect. 2. num. 17. & hic lib. 8. cap. 5. à num. 4. de quo, cum sit omnium damnatorum eadem ratio, alibi agendum est.

Secundo certum & indubitatum est apud Scholasticos in 4. d. 44. & dist. 50. & in 2. d. 6. & 7. & hic apud S. Thomam cit. quæst. 64. artic. 4. ad 3. dæmones aliquo tandem modo torqueri ab igne, & quidem vero, corporeo, ac sensibili; idque patet ex scriptura citi Matth. 25. vers. 41. *Discedite à me maledicti in ignem eternum, qui paratus est diabolo, & angelis eius.* Item Apocal. 20. v. 9. *Diabolus qui seducebat eos, missus est in stagnum ignis, & sulphuris, ubi & bestia & pseudo propheta cruciabuntur die ac nocte, in secula seculorum.* Ad quem modum etiam anima epulonis Luc. 16. vers. 24. ait, *Crucior in hac flamma.* Item habet communis SS. Patrum sententia.

Ex quibus satis aperte refellitur ea quorundam sententia, quæ docet, pœnam ignis, qua dæmones & animæ damnatæ iuxta scripturam puniuntur, solum metaphoricè accipi: nec dæmonum & animarum separatarum aliam pœnam esse, quam & pœnam damni in priuatione beatitudinis positam, & pœnam sensus, ortã ex consideratione illius. Quod præter Philonem lib. de congressu eruditionis, indicat etiam Tertullianus Apologet. cap. 48. & aperte tradidit Origenes lib. 2. Periarcon cap. 20. aut 11. & homil. 9. in diuersos Matthæi locos, & sequutus est postea, præter quosdam sectarios nostri temporis, apud Coccium in thesauro lib. 10. aut. 7. Catharinus in lib. de præmijs bonorum & supplicijs malorum; de qua re etiam aliquando dubius fuit Augustinus lib. 20. de ciuit. cap. 16. & lib. 21. cap. 10. & lib. de Genes. ad lit. cap. 32. Et quamuis Vasquez disp. 243. cap. 1. & 2. putet, rem hanc nondum esse de fide certam, Suarez tamen hic lib. 8. cap. 12. n. 3. & 9. vocat hanc, quam docuimus, sententiam certam & Catholicam; & oppositam errorem.

Optime Hugo Victorinus lib. 2. de sacrã. part. 16. cap. 3. *Perisime inquit, auctoritate sacri eloquij, & Catholice veritatis probatur testimonio, corporali & materiali igne, animas etiam ante susceptionem corporum cruciari.* Quæ vero in contrarium obijciuntur, eorumque solutiones videri possunt apud citatos: siue interim ignis ille sit eiusdem speciei cum nostro saltem impuro igne, vt rectius docent Scotus in 4. dist. 50. & fere Suarez cit. cap. 12. numero 18. siue non. Patres vero sancti secus quandoque locuti, pie sunt explicandi.

Tertio certum est, dæmones (eadem est ratio animarum damnatarum) torqueri ab igne infernali, saltem per alligationem, vt loquuntur; hoc est, eo quod intelligunt, se diuinã virtute illo velut carcere quodam inuitos detineri, aut sane si adhuc in hoc aère degunt, & nihilominus igne velut carcere cruciantur, eundem ignem sibi etiam deberi, eidemque olim realiter addicendos, vt docet & explicat Sanctus Thomas quæstion. 64. articulo quarto ad tertium & fufe lib. quarto cont. gent. capit. 90. & quæst. 26. de verit. artic. 1. & quodlib. 2. a. 3. & quodlib. 3. a. 2. & consentiunt Bonauentura, Scotus, Gabriel, Durandus, Paludanus, Maior, Capreolus in 4. dist. 44. Ferrariensis cont. gent. cit. cap. 90. Caietanus hic cit. a. 4. Gregorius de Valentia q. 15. pun. 3. & Vasquez disputatio. 243. capit. 6. &